

עדיין אין שום אמצעי נגד המחלה עזמה

מוכנס החולה אל תוך מכשיר הנקרא ראות ברזל, המפתח את הריאות לקבלת אוויר באופן אוטומטי, מאפשר לחולה להמשיך לחיות. התופעה המסוכנת ביותר של הפוליו היא כאשר נתקף מרכז העצבים שבבסיס המוח. סוג זה הוא האחראי לרוב מקרי המוות בהתקפות הפוליו והוא הסוג שבלט במיוחד במקרים שארעו בארץ, הגיע לאחוז גבוה מאד (20%) מכלל המקרים.

בניגוד לסימנים ותופעות המחלה אין כל ידיעות על מקורות הפוליו שהיו מאפשרים ללחום בה בשלב הראשון או אפילו לחסל את המקורות עצמם בטרם יגרמו למחלה.

קרן אור מעבדות

לפני 14 שנים הוקמה בארצות-הברית קרן ללחימה בשיתוק-ילדים. ביו שאר ההישגים העצומים שקרן זו השיגה, היא הקימה רשת-מחקר אשר לרשותה עמדו הי-כוחות המדעיים המעולים ביותר בעולם. בכל זאת רחוקים רופאים אלה עדיין מלדעת מה היא בדיוק המחלה, מה הם גורמיה. רובם מאמינים כי הפוליו אינה מחלה אחת הנגרמת על-ידי וירוס אחד כי אם אוסף מחלות הנגרם על-ידי אוסף וירוסים מקורבים. גירסה זו יכולה להסביר את ההבדלים הגדולים המצויים בין מגפות שונות: לפעמים ההתקפה היא חזקה יותר; וירוס אחד מן האוסף מבכר את האי-עצבים השולטים על שרירי הבטן בעוד שוירוס אחר מבכר את עצבי החזה והנשימה.

כאשר, בשנת 1908, הצליח רופא אוסטרי להעביר את המחלה לקוף, נחשב הישגו כניצחון גדול במלחמה נגד הפוליו. כי רק אז אפשר היה להתחיל בנסיונות ובמחקרים אינטנסיביים במעבדות. כעבור עשרות שנים נמצא חיסון אשר, בהרכבתו לקוף, מביא בו את כל סימני הפוליו; על-ידי הרכבת כמות הרבה יותר גדולה של אותו חיסון, מובטח הקוף נגד המחלה.

אולם אי-אפשר עדיין להשתמש בחיסון זה גם אצל בני-אדם. כי בעוד מגן הוא על הקופים מפני סוג מסוים של וירוס הוא משאיר אותם רגישים לסוגים אחרים המתפתחים מן ההרכבה. עד אשר תימצא תרופה המחסנת נגד כל סוגי הוירוס הוצאה ההרכבה מן החשבון לשימוש על בני-אדם.

במצב מייאש זה ביצצה, לפני חדשים אחדים, קרן אור ראשונה. היתה זו קרן אור מתוצרת מעבדות הקרן ללחימה בשיתוק-ילדים. בנסיונות מתמידים גילו שני רופאים של הקרן גילוי מהפכני: הוירוס בדרכו ממקום כניסתו לגוף האדם אל מרכזי העצבים עובר בזרמי הדם. מכאן פיתחו את המחשבה כי חלק מסויים מתרכובת הדם, נמא גלובולין, המתוהה גורם פעיל בלחימה נגד חיידקים אחרים הנכנסים לדם יכול לשמש גם ללחימה נגד הפוליו.

אחד משיני הרופאים, ד"ר בודיאן מאוניברסיטת ייל, ערך נסיון במעבדת האוניברסיטה. הוא העביר לכמה קופים את וירוס הפוליו וכעבור עשרה ימים ניכרו סימני הפוליו בדם הקופים שהמשיכו לשחק ולטפס בכלובם ללא כל תופעות של מחלה אולם כעבור כמה ימים הופיעו כבר תופעות הפוליו הראשונות, בלחית שיתוקים של חלקי הגוף.

בנסיון שני המשיך ד"ר בודיאן את מחקרו: כמה

מפולה ארוך. החסדרון הארוך של מחלקת הילדים בבית-פינסטון של קרן נכות (למעלה) אינו מרחק רציני לאדם בריא. אז לתינוק אשר אין ברנגיו כל כוח — זהו מסלול ארוך ומייגע. משמאל: ילד אשר שרירי הנשימה שלו נפגעו והוכנס לריאות ברזל. גם לאכול אי-אפשר להוציאו מהמכשיר המאפשר לו לנשום.

הפרעה לניהול חיים יום-יומיים תקינים ואילו אצל 15%—20% בלבד יישארו עקבות רציניים של המחלה, כשאבר אחד או יותר משותקים לחלוטין. אשר לאחוז התמותה, הריהו נודד בין עשרה לחמש-עשר אחוז מן המקרים. מיד עם הכנסו לגוף, מוצא הוירוס את דרכו למרכזי העצבים העיקריים, שם הוא מתרכז על התאים או על הסחוס האפור של תוסת-השדרה, או על שניהם יחד, מתפתח בהם. בהתפתחותו הוא משחית את תאי העצבים, שולל מהם את השליטה על השרירים המפעילים את הגוף. התוצאה מתגלית מייד — שיתוק פחות או יותר רציני. לזה אין, למעשה, תרופה. אולם מאחר שכל שריר מופעל על-ידי מספר רב של תאים עצביים, יכולים תאים רבים להפגע מבלי לשחק, בכל זאת, את השריר.

אין נשק ואין ניחוש

כאשר חולה מובא לבית-חולים בשלב הראשון של המחלה — השלב האקוטי — אין מקום לטיפול רב. הצעד הראשון הוא להכניס את החולה לכיוד מוחלט. רק הרופאים והמטפלים בו מורשים להתקרב אליו. אין זה צעד זהירות כלפי חוץ בלבד, למנוע את העברת הוירוס למישהו אחר; הבידוד חשוב גם כלפי החולה כי במצבו החלוש עלול הוא לקלוט מחלות אחרות היכולות לסכן את חייו. בשלב זה חש החולה בכאבים בשרירים הנגועים, הנתונים לפעמים להתכווצויות, מתמתחים וגרפים מעצמם. אין כל טיפול אשר הרופאים יכולים לתת מלבד טיפול כללי, הקלת הכאבים על-ידי קומפרסים חמים ואדים. מלבד זה, דואגים הרופאים ליישור אברי הגוף במצב הנכון, למניעת עיוותים. עדיין אין שום נשק בידי הרפואה המסוגלת לעצור את התקדמות הוירוס בתאי העצבים, כפי שאי-אפשר גם לנחש, בשלב האקוטי, מה תהיה מידת השיתוק הסופית. המחלה יכולה לפגוע בשרירי הנשימה המפעילים את הריאות ואז

